"अपनाऔं आयुर्वेदिय जीवनशैली र दैनिक ४८ मिनेट योग। रहौं स्वस्थ, रोकथाम तथा नियन्त्रण हुन्छ रोग ॥"

आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ मा धौलागिरी आयुर्वेद औषधालयबाट सम्पन्न कार्यक्रमहरुको

वार्षिक प्रगति प्रतिबेदन

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय, बागलुङ
गण्डकी प्रदेश

आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ मा धौलागिरी आयुर्वेद औषधालयबाट सम्पन्न कार्यक्रमहरुको

वार्षिक प्रगति प्रतिबेदन

फोन नं: ०६८-५२००३१
ईमेल: baglungzonal@gmail.com
वेबसाइट: daabaglung.gandaki.gov.np

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय, बागलुङ
गण्डकी प्रदेश

प्राक्कथन

आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा यस औषधालयबाट सम्पादन भएका वार्षिक कामकारवाहीहरुको विस्तृत विवरण उल्लेख भएको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गरी यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा हर्ष गौरवको अनुभूति भएको छ ।

नागरिकको मौलिक अधिकारको रुपमा रहेको स्वास्थ्य क्षेत्रको विकाश र विस्तार गर्न टेवा पुर्याइ "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को अभिष्ट अनुरुप आयुर्वेदको माध्यमबाट नागरिकहरुलाई रोगबाट मुक्त गराउन र स्वस्थ जीवनयापन गर्न यस औषधालयबाट वार्षिक रुपमा सम्पादन भएका कार्यहरु सार्वजनिक गर्ने जमर्को गरिएको छ ।

प्रचलित कानुनले प्रदान गरेको क्षेत्राधिकारको सीमाभित्र रही र सम्बन्धित निकायहरुबाट प्राप्त बजेट तथा निर्देशानुसार सेवाग्राहीहरुलाई स्वास्थ्य जाँच, रोग निदान, उपचार, परामर्श, निःशुल्क आयुर्वेद औषधि वितरणका साथै आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा, जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, स्तनपायी आमा सेवा, निःशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर, स्वस्थ जीवन, आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुलााई आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम, आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी बार्षिक समिक्षा गोष्ठी, स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैली परिवर्तन तथा योग, परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई स्थानीय जडिबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण र उपयोगिता सम्बन्धी अभिमुखिकरण, जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन जस्ता कार्यहरु प्रमुख रुपमा सम्पादन गरिएका छन ।

खुल्लापनको सिद्वान्त अनुरुप यस औषधालयबाट भए गरेका वार्षिक गतिविधिको सवालमा सेवाग्राही र सरोकारवाला वर्गको समान र सहज पहुँच अभिवृद्धि हुने तथा भावी दिनहरुमा औषधालयको कार्यसम्पादनमा सहजता प्रदान हुनुको साथै वार्षिक नीति तथा कार्यकम तर्जुमा र सेवा प्रवाहलाई स्वच्छ, स्वस्थ र निश्पक्ष बनाउन प्रस्तुत प्रतिवेदन संगठनात्मक स्मृतिको रुपमा रहने छ ।

अन्तमा, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशनको कार्यमा अहोरात्र खटिई सहयोग पऱ्याउनु हुने औषधालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै यस औषधालयबाट सम्पादन भए गरेका कामकारवाही एवं सेवा प्रवाहका कार्य सिमित स्रोतसाधनको बाबजुद पनि प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्ने अथक प्रयास गरिएको छ । कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहको सन्दर्भमा सेवाग्राही तथा सरोकारवाला वर्गको सल्लाह, सुझाव र सहयोग औषधालयको लागी अमुल्य हुने विश्वास लिएको छु ।

डा. सरोज कुमार राय
कार्यालय प्रमुख
धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय
बागलुङ, गण्डकी प्रदेश

छोटकरी शब्दावली

धौ.आ.औ - धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

ब.आ.औ. - बलेवा आयुर्वेद औषधालय

द.आ.औ - दमेक आयुर्वेद औषधालय

बु.आ.औ. - बुर्तिवाङ आयुर्वेद औषधालय

बि.आ.औ. - बिहूँ आयुर्वेद औषधालय

जै. आ.औ.- जैदि आयुर्वेद औषधालय

आ.औ. - आयुर्वेद औषधालय

ना.आ.से.के. - नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र

बा.न.पा. - बागलुङ नगरपालिका

न.पा. - नगरपालिका

गा.पा.- गााउँपालिका

बिषयसूची

१. पृष्ठभूमि
१.१ परिचय

१.२ कार्यालयका उद्देश्यहरु

१.३ कार्यालयका जिम्मेवारीहरु

१.४ बागलुङ जिल्लामा रहेका सरकारी आयुर्वेद संस्थाहरु

१.५ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार

२.कार्यालयको संगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी विवरण

२.१ कार्यालयको संगठन संरचना
२.२: कार्यालयमा कर्मचारी दरबन्दी तथा पदपुर्तीको विवरण
२.३ कार्यालयका कर्मचारीको विवरण
२.४ निजी र सामुदायिक आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

२.५ सेवाग्राही तथ्यांक(बागलुङ जिल्ला)

३ बार्षिक कार्यकम र बजेटको लक्ष्य/प्रगति बिबरण
४बार्षिक लक्ष्य अनुसार सम्पादन हुन नसकेका कार्यकमहरु
५ बिबिध

५.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाहका सबल पक्षहरु

५.२ कार्यकम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्या, समस्या समाधानका उपाय तथा जिम्मेबार तह
५.३ कार्यालयका नियमित बैठक
५.४ अन्य सम्पादित कार्यकमहरु(बार्षिक स्बीकृत कार्यकम र बजेट बाहेक)
५.५ सिकिएका पाठहरु
५.६ कार्यकम कार्यन्वयन एवं सेवा प्रवाहका चुनौतीहरु

५.७ भावी कार्ययोजना

५.८ निष्कर्ष र सुझाव

६ अनुसूचीहरु

७ तस्विरहरु

१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रत्येक नागरिकको मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको छ । देश संघीय शासन प्रणालीमा गइसकेकोले संघीय संरचनाको वस्तुगत धरातलमा आधारित रही गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई सबै नागरिकको सर्वसुलभ पहुँचमा पुर्याउनु राज्यको दायित्व हो । नेपालमा सत्रौं शताब्दीमा सिंहदरवार वैद्यखानाको स्थापनसँगै आयुर्वेद उपचार पद्धतिको विकास भएको थियो । वि. सं. १९४७ मा वीर अस्पतालको स्थापना भएसँगै आधुनिक चिकित्सा पद्धतिको संस्थागत विकास भएको हो भने । वि. सं. १९७४ सालमा श्री ३ महाराज चन्द्र शम्शेरले पहिलो आयुर्वेद चिकित्सकलय एवं पाठशालाको स्थापना गरि आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिको विकास प्रयास गरिएको थियो । समग्रमा स्वास्थ्य क्षेत्रको योजनावद्ध विकास भने वि. सं. २०१३ को प्रथम आवधिक योजनासँगै शुरुवात भएको पाइन्छ । वि. सं. २०३२ मा १५ वर्षे प्रथम दीर्घकालिन स्वास्थ्य योजना लागू भएको र वि. सं. २०५४ मा २० वर्षे दोस्रौ दीर्घकालीन स्वास्थ्य योजना लागू भएको थियो । वि. सं. २०४६ को राजनैतिक परिवर्तन पछि नेपाली जनताको परिवर्तनको अपेक्ष अनुरुप आएको राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०४८ ले गाउँ गाउँसम्म प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरियो भने वि. सं. २०५२ मा राष्ट्रिय आयुर्वेद स्वास्थ्य नीति लागु गरी प्रत्यक जिल्लामा जिल्ला स्तरीय आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्था र ५ गाविसलाई सहज हुने गरी १ आयुर्वेद औषधालय स्थापना गर्ने नीति अनुरुप आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्थापना गरिंदै लगिएको थियो ।

१.१ परिचय

आयुर्वेद चिकित्सा वैदिक कालदेखि शास्वत रुपमा चल्दै आएको चिकित्सा हो । वि. सं. २०२९ मा यो कार्यालय धौलागिरी अञ्चल आयुर्वेद औषधालयको रुपमा साविकको पैयुँपाटा गा.वि.स. मा स्थापना भएको थियो । त्यस पछि वि. सं. २०५८ मा आयुर्वेद विभागबाट जिल्लामा रहेका साधारण औषधालयहरुको आर्थिक कारोबार जिल्लास्तरीय कार्यालयबाट गर्ने निर्णय भए अनुसार सदरमुकाम बाहिर रहेका जिल्लास्तरीय कार्यालयहरु जिल्ला सदरमुकाम ल्याउने नीति अनुसार बागलुङ नगरपालिका २ मा स्थानान्तरण गारिएको थियो । यसपछि निरन्तर रुपमा यस कार्यालय संचालनमा रहेको छ ।

देशको संघीय संरचना अनुसार यो औषधालय हाल गण्डकी प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य निर्देशनालय अन्तर्गत संचालनमा रहेकोछ । प्रदेश अन्तर्गत रहेको र नेपाल सरकारको मन्त्री परिषद्को अंचल शब्द हटाउने निर्णय भए अनुसार गण्डकी प्रदेश सरकारको २०७७ वैशाख २३ को निर्णय अनुसार धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय को नाममा रहेको छ । यो औषधालयले स्थापना देखिनै आयुर्वेद चिकित्सा सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ ।

सोह्र हजार पर्वतको नामले प्रसिद्ध बागलुङ जिल्ला नेपालको एकिकरण पूर्व चौविसे राज्य अन्तर्गत पर्दथ्यो जुन समयमा कोट कोटबाट भुरे टाकुरे राजाहरूले राज्य चलाउँदथे। ती कोट मध्ये यस जिल्ला अन्तर्गत पर्ने गल्कोट बिहुँकोट, संसारकोट, अर्नाकोट र माफ्फकोट प्रसिद्ध मानिन्थ्यो । गण्डकी प्रदेशमा पर्ने पहाडी जिल्ला बागलुङ साविक धौलागिरी अञ्चलको अञ्चल सदरमुकामको रुपमा रहेको छ । प्रशासनिक विभाजन अनुसार यस जिल्लाको पूर्वमा पर्वत, पश्चिममा रोल्पा, रुकुम, उत्तरमा म्याग्दी तथा दक्षिणमा प्यूठान र गुल्मी जिल्ला रहेका छन् । प्रतिनिधी सभा २ निर्वाचन क्षेत्र, प्रदेश सभा ४ निर्वाचन क्षेत्र र ४ नगरपालिका, ६ गाउँपालिका गरी १० वटा स्थानिय तह यस जिल्लामा छन् । यो अक्षांशीय हिसाबले २८ डिग्री १५ मिनेट उत्तरी अक्षांश देखि २८ डिग्री ३७ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र देशान्तरीय हिसाबले ८३ डिग्री पूर्वी देशान्तर देखि ८३ डिग्री ३६ मिनेट पूर्वी देशान्तरसम्म १७८४ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएर रहेको छ । वि.सं. २०६८ सालको जनगणना अनुसार यस जिल्लाको जनसंख्या पुरुष १,१७,९९७ र महिला १,५०,६१६ गरी कुल २,६८,६१३ रहेको छ । लोक्ताको जिल्ला, झोलुंगे पुलको जिल्ला जस्ता उपनामले परिचित यस जिल्ला नेपाल भित्रको सानो नेपाल जस्तै आकारमा पूर्व पश्चिम भै फैलिएर रहेको छ । बागलुङ कालिका भगवती मन्दिर, नेपालको एक मात्र शिकार आरक्ष ढोरपाटन शिकार आरक्ष, गाँजा दह, घुम्टेको लेक जस्ता महत्वपूर्ण सम्पदाले यसको पहिचानलाई अझ शिखरमा पुर्‍याएका छन् । चैते दशै मेला, हनुमान नाच, लाखे नाच जस्ता सांस्कृतिक पर्वहरु, रुद्र ताल, गाँजाको दह, नील दह जस्ता प्रमुख ताल एवं कुण्डहरु, यानीमाया, सालैजो, सोरठी नृत्य, घाँटु नाँच लगायतका लोकसंस्कृतिको धनी यस जिल्लाका प्रमुख व्यापारिक महत्वका ठाउँहरुमा बागलुङ बजार, बुर्तिबाङ बजार, हटिया बजार, शेरा बजार, खार बजार, हरिचौर बजार आदि हुन् । यस जिल्लामा मुख्य रुपमा ब्राह्मण, क्षेत्री तथा जनजातिहरुको बसोबास रहेको छ । मुख्य पेशा कृषि रहेको र यस जिल्लामा वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या उल्लेख्य रहेको हुँदा विप्रेषण भित्राउने प्रमुख जिल्लाहरुमध्ये मा पनि चिनिन्छ ।

१.२ कार्यालयका उदेश्यहरु

- आयुर्वेदमा वर्णित उद्देश्यहरु स्वस्थ व्यक्तिको स्वास्थ्यको रक्षा र रोगीको रोगको उपचारमा अधारित रहेर दैनिक औषधालयमा आउने सेवाग्राहीहरुलाई स्वास्थ्य जाँच, रोग निदान, उपचार, परामर्श, निःशुल्क आयुर्वेद औषधि वितरण एवं आयुर्वेद तथा स्वस्थ जीवनशैली सम्बन्धी परामर्श र जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु ।
- नेपाल तथा प्रदेश सरकारद्वारा निर्देशित आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा, जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, स्तनपायी आमा सेवा, निःशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर, स्वस्थ जीवन, आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुलााई आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम, आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी बार्षिक समिक्षा गोष्ठी, स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैली परिवर्तन तथा योग, परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई स्थानीय जडिबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण र उपयोगिता सम्बन्धी अभिमुखिकरण, जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन आदि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- आयुर्वेदिय स्वस्थ जीवनशैली, आहार विहार र योगको माध्यमबाट “निरोगी नेपाल” तथा “स्वस्थ प्रदेश, निरोगी प्रदेशवासी” को अभियानमा टेवा पुऱ्याउने ।

१.३ कार्यालयका जिम्मेवारीहरु

- औषधालयमा आउने सेवाग्राहीहरुलाई आयुर्वेदका विशिष्ट चिकित्सा पद्धतिहरु उपशय,निदान परिवर्जनम, पंचकर्म, षटकर्म, षडविध उपक्रम, शल्यकर्म, अग्निकर्म, मर्म चिकित्सा आदिद्वारा सेवा प्रदान गर्नु ।
- कार्यालयका उद्वेश्यहरु पूर्ति गर्न निर्देशित कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने र संचालित कार्यक्रमहरुको प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालय र आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागमा पठाउने ।
- बागलुङ जिल्लामा संचालित आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा सेवा संञ्चालन गर्ने सरकारी तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने सेवाको अनुगमन, निरिक्षण, आवश्यक मार्गदर्शन दिने ।
- दैनिक प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने ।
- जिल्लाको आधिकारिक आयुर्वेद संस्थाको रुपमा काम गर्ने ।
- माथिल्लो निकायहरुको निर्देशानुसार अन्य कार्यहरु गर्ने गराउने ।

१.४ बागलुङ जिल्लामा रहेका सरकारी आयुर्वेद संस्थाहरु

क) धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय, बागलुङ नगरपालिका २

ख) बलेवा आयुर्वेद औषधालय, बागलुङ नगरपालिका १३

ग) दमेक आयुर्वेद औषधालय, जैमिनी नगरपालिका २

घ) जैदि आयुर्वेद औषधालय, जैमिनी नगरपालिका ७

ङ) बुर्तिवाङ आयुर्वेद औषधालय, ढोरपाटन नगरपालिका १

च) विहुँ आयुर्वेद औषधालय, काठेखोला गाउँपालिका ६

नागरिक आरोग्य कार्यक्रम अन्तर्गत स्थापना भएका

१) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, ताराखोला, ताराखोला गाउँपालिका २

२) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बडिगाड, बडिगाड गाउँपालिका २

३) नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बरेङ, बरेङ गाउँपालिका २

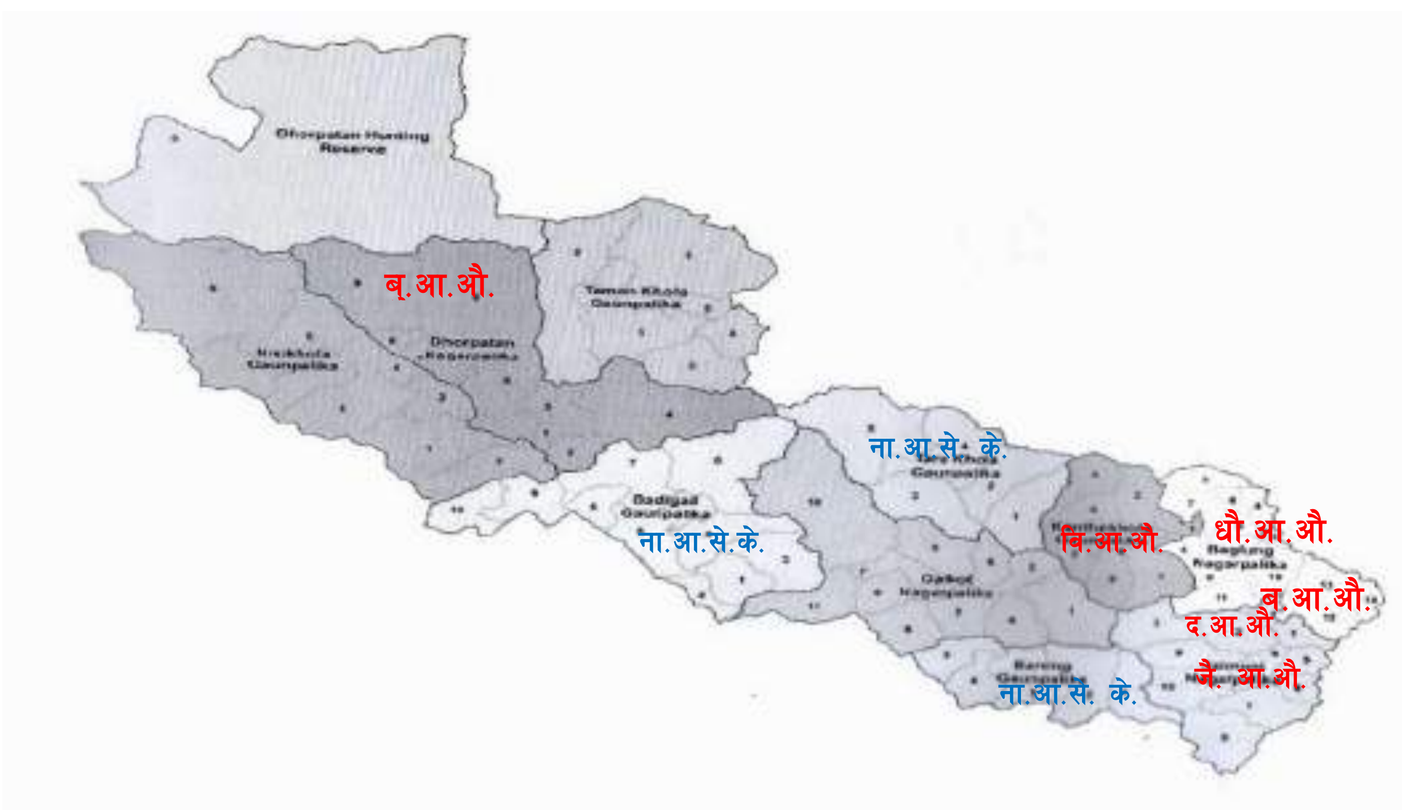

चित्र: बागलुङ जिल्लामा रहेका सरकारी आयुर्वेद संस्थाहरु

१.५: कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार

क्र.स	कार्यालयको नाम	स्थापना मिति	जग्गाको क्षेत्रफल	भवनको विवरण (कच्ची/पक्की,आफ्नै/भाडाको)	कम्पाउन्ड वाल्ड(छ, छैन)	स्टाफ क्वाटर (छ,छैन/प्रयास,अप्रयास)	खानेपानी को व्यवस्था (छ/छैन)	सवारी साधन (छ,छैन/प्रयास,अप्रयास)	कैफियत
१	धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय	२०२९	१-०-०-०	२ भवन	छ	छैन	छ	मोटरसाइकल १ थान संचालनमा रहेको	

२.कार्यालयको संगठन संरचना र कर्मचारी दरबन्दी विवरण

२.१ : कार्यालयको संगठन संरचना

धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

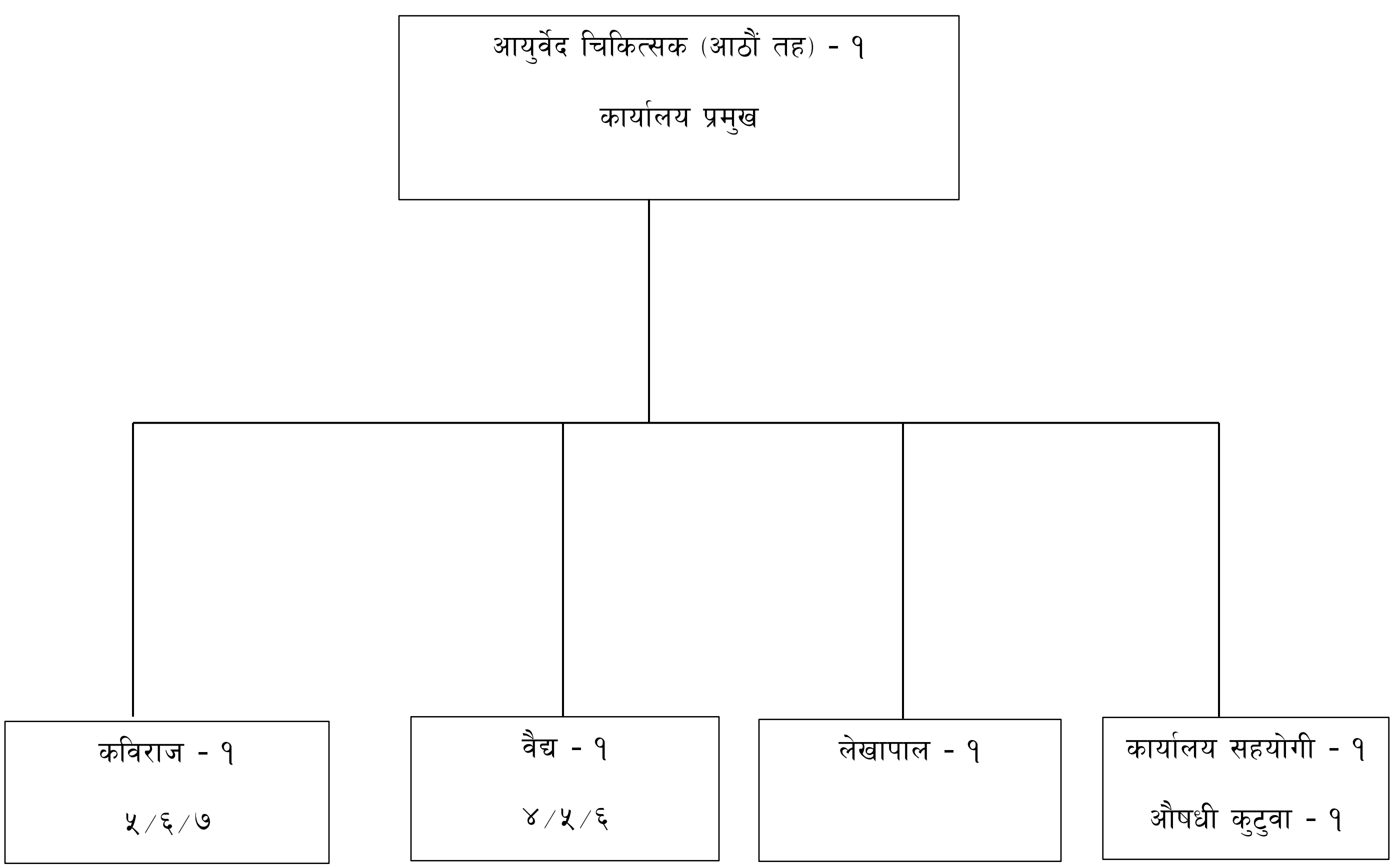

२.२: कार्यालयमा कर्मचारी दरबन्दी तथा पदपुर्तीको विवरण

क्र स	पद	श्रेणी/तह	दरबन्दी	सेवा	समुह	पदपुर्ती		कैफियत
						स्थायी	करार सेवा	
१	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
२	कविराज	पाचौं/छैठौं/सातौं	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
३	वैद्य	चौथो/पाचौं/छैठौ	१	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	०	
४	लेखापाल	चौथो/पाचौं/छैठौं	१	प्रसाशन	लेखा	१	०	
५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीवीहिन	२	प्रसाशन	सा. प्रसाशन	१	०	१ करार
	जम्मा		६			५		१

२.३ कार्यालयका कर्मचारीको विवरण

क्र.स.	पद (हालको)	तह/श्रेणी	कर्मचारीको नाम थर	पदपुर्ती		कैफियत
				स्थायी	करार सेवा	
१	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	डा. सरोज कुमार राय	स्थायी		
२	ब. कविराज निरिक्षक	सातौं	श्री कमल विक्रम पौडेल	स्थायी		
३	वैद्य निरिक्षक	छैठौं	श्री एकराज ढुंगाना	स्थायी		
४	लेखापाल	छैठौं	श्री मनिषा शर्मा	स्थायी		
५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन पाचौं	श्री डिलाराम सापकोटा		करार	
६	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	डा. प्रदिप अधिकारी		छात्रवृत्ति करार	
७	ल्याब टेक्निसियन	पाँचौ	श्री मनोज भूषाल		करार	०७९ आषाढसम्म
८	अभ्यङ्गकर्ता	श्रेणीविहिन	श्री विष्णु कुमारी कार्की		करार	०७९ आषाढसम्म
९	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	कल्पना पौडेल		करार	०७९ आषाढसम्म
१०	कविराज	पाचौ	श्री मोनिका चौधरी		करार, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बडिगाड	०७९ आषाढसम्म
११	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री रुद्र बहादुर राना		करार, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बडिगाड	०७९ आषाढसम्म
१२	कविराज	पाचौ	श्री निरा चौधरी		करार,नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, ताराखोला	०७९ आषाढसम्म
१३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री खिमा घर्तिमगर		करार,नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, ताराखोला	०७९ आषाढसम्म
व१४	कविराज	पाचौ	श्री अग्नि चौधरी		करार, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बरेङ	०७९ आषाढसम्म
१५	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	श्री गौरी पुन		करार, नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बरेङ	०७९ आषाढसम्म

२.४ निजी र सामुदायिक आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

कुनै पनि संस्थाले यस कार्यालयबाट अनुमति लिएको छैन ।

२.५ सेवाग्राही तथ्यांक(बागलुङ जिल्ला)

क्र.सं.	सेवाग्राही	धौलागिरी आ. औ.	दमेक आ. औ.	बेलबगर आ. औ	बिहुँ आ. औ	वुर्तिवांग आ. औ	बलेवा आ. औ	जम्मा
१.	OPD बिरामी	५५०२	२४९२	१८७१	२१११	३०७९	३३७१	१८४२६
२	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र/ कार्यक्रम	५४९८	४६२	४३६		१७३		६५६९
३	स्तनपायी आमा सेवा कार्यक्रम	२६५	८१	१२२	७२	१०८		६४८
४	जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम	१०११	२५२	१२६	२०३			१५९२
५	पंचकर्म कार्यक्रम	८५१	१७७	१९९		९४		१३२१
६	निशुल्क स्वास्थ्य शिविर	४२१						४२१
७	स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागी जीवनशैली परिवर्तन तथा योग	२२३						२२३
८	स्वस्थ जीवन कार्यक्रम	९६०						९६०
९	उपचारात्मक योग	१५०						१५०
१०	रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता वृद्धि गर्ने(रसायन औषधी) वितरण	४७०						४७०
११	मर्म चिकित्सा	६३						६३
१२	कोभिड-१९(Medicine and Yoga)	११५						११५
१३	जेष्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रम	२३८						२३८
१४	प्रयोगशाला परिक्षण	४८०						४८०
	जम्मा	१६२४७	३४६४	२७५३	२३८६	३४५४	३३७१	३१६७५

३: बार्षिक कार्यकम र बजेटको लक्ष्य/प्रगति बिबरण

क) धौलागिरी आयुर्वेद औषधालयलाई प्रदेशबाट प्राप्त बार्षिक कार्यकम र बजेट अर्न्तगत सम्पादन गरेका कार्यकमको बिबरण

कार्यक्रम कोड	कार्यक्रम (पुँजीगत खर्च)	शिर्षक	परिमाण	बजेट .रु) (हजारमा	बजेट खर्च रकम	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
(क)	कार्यालय भवनको मर्मत सम्भार	३११६१	१	५००	४९३	१०० ००.	९९००.
११ २.३.१.	कार्यालयको लागि आवश्यक मेसिनरी औजार खरिद	३११२२	१	५००	४८४	१०० ००.	९६७७.
११११.७.३.	कार्यालयको वेबसाइट निर्माण	३११३४	१	१५०	१५०	१०० ००.	१००००.
११ ३३.६.	कार्यालयको लागि आवश्यक फर्निचर फिक्चर्स खरिद	३११२३	१	५००	४९९	१०० ००.	१००००.
(क)	पुँजीगत जम्मा			१६५०	१६२६	१००	९९
(ख)	चालु खर्च	शिर्षक	परिमाण	बजेट .रु) (हजारमा	बजेट खर्च रकम	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति
२.७.२२.१८	स्थानीय तहको सहकार्यमा परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीलाई स्थानीय जडिबुटीहरुको पहिचान,संरक्षणको अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२२५२२	२	१००	१००	१००	१००
२.७.२२.११	जेस्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रम	२२५२२	३	१५०	१५०	१००	१००
२.७.२२.७४	स्थानिय जडिवुटी संकलन खरिद गरी चुर्ण अषाधी उत्पादनको लागि मेशिन जडान	२२५२२	१	७००	६५१	१००	९३
२.७.२२.२८	प्रयोगशाला संचालनका लागि आवश्यक उपकरण खरिद	२२५२२	१	१००	१००	१००	१००
२.७.२२.३५	आयुर्वेद क्षारसुत्र कार्यक्रम संचालन	२२५२२	१	१५०	१५०	१००	१००
२.७.२२.५४	स्वास्थ्यका लागि जीवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम तथा योग	२२५२२	३	३००	३००	१००	१००

२.७.२२.७३	पंचकर्म सेवा संचालनको लागि आधुनिक वाष्प स्वेदन यन्त्र खरिद	२२५२२	१	३५०	०.००	०	०
	चालु खर्चको जम्मा		११	१८५०	१४५१	८६.०	७९.०
(ग)	चालु र पुँजीगत खर्चको जम्मा (क + ख)		१५	३५००	३०७७	८९.५	८९
(घ)	उपभोग खर्च			४७८५	३६८९	१००	७७
(ङ)	कार्यालय सञ्चालन खर्च			१७२०	१६५९	१००	९६
(च)	कूल जम्मा(ग+घ+ङ)			१०००५	८४२५	९६.५	८५

कार्यक्रम/ क्रियाकलापको विवरण-

१. स्थानीय तहको सहकार्यमा परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई स्थानीय जडीबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण, प्रयोगका लागि अभिमूखीकरण कार्यक्रम (पुस्ता हस्तान्तरण)
विनियोजित रकमः १,००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरणः
ग्रामिण क्षेत्रमा बहुउपयोगी जडिबुटीहरुको नास हुदै गइ रहेको छ । भएका जडिबुटीहरुको पहिचान, नामकरण, प्रयोगमा कमि हुदै आईरहेको छ, तसर्थ परम्परागत रुपमा प्रयोग भैरहेका जडिबुटीहरुको सम्बर्धन, संरक्षण र प्रयोग गर्नु जरुरि छ । आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान सिपको अभिलेखीकरण साथै स्थानीय जडिबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण र प्रयोगका बारेमा उनीहरुको क्षमता अभिबृद्धि गरि प्रयोग दर वृद्धि गर्नका लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो ।
उदेश्य

- परम्परागत स्वास्थ्यकर्मीहरुको ज्ञान तथा सिपको अभिलेखीकरण गर्ने ।
- स्थानीय जडिबुटीहरुको, पहिचान, संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धमा क्षमता अभिबृधि गर्ने ।

कार्यक्रम सञ्चालनः जैमिनी नगरपालिका ७ र गल्कोट नगरपालिका ७ छनौट गरी पुस्तौंदेखि परम्परागत स्वास्थ्य सेवामा संग्लन व्यक्तिहरुको तथ्यांक सङ्कलन गरि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरियो । जिल्लामा पाइने जडिबुटीहरुको सङ्कलन गरि अभिमुकरण, प्रदशनी र छलफल गरियो।
सहभागी संख्याः- ७३
प्रतिफलः परम्परागत आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीहरु संग रहेको ज्ञान र सिपको अभिलेखीकरण हुनुका साथै स्थानीय जडिबुटीहरु पहिचान, संरक्षण भै स्थानीय स्तरमा जडिबुटीहरुको प्रयोगात्मक ज्ञान बढाइएको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालन स्थानहरु:

जैमिनी नगरपालिका ७

गल्कोट नगरपालिका ७

तस्वीरहरु:

२. ज्येष्ठ नागरिक आरोग्य सेवा कार्यक्रमः

विनियोजित रकमः १,५०,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरणः

जेष्ठ नागरिक हाम्रो समाजका अग्रज बौद्धिक सम्पति हुन् । नेपालमा जेष्ठ नागरिकहरुको संख्या क्रमश बृद्धि हुँदै गैरहेको छ । जेष्ठ नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो । जिल्ला भित्र रहेका जेष्ठ नागरिक सँग सम्बन्धित सस्थाहरु (मानव सेवा आश्रम,

बृद्धाश्रम आदि) वा समुदायमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरुका स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित समस्याहरुको आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिको माध्यमबाट उपचार, परामर्श, साथै स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी क्रियाकलापहरु द्वारा जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य सुधार र जीवनशैली सहज गराउनको लागि यो कार्यक्रम आवश्यक भएको हो ।

जेष्ठ नागरिकहरुका स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित समस्याहरुको आयुर्वेद चिकित्सा पद्दतिको माध्यामबाट उपचार, परामर्श साथै स्वास्थ्य प्रबर्धन गर्ने यस कार्यक्रमको मूल उद्देश्य हो ।

कार्यक्रम सञ्चालन स्थानहरुः

तिरुपति बालाजीधाम, कुडुले, बागलुङ,

मल्म, गल्कोट

बाग्लुङ-३

तस्वीरहरुः

लाभाभित संख्या–२३८

प्रतिफलः आयुर्वेद चिकित्साको माध्यमबाट जेष्ठ नागरिकहरुका स्वास्थ्य सम्बन्धि समस्याहरुको न्यूनीकरणमा सहयोग भएको छ ।जेष्ठ नागरिकहरुको जीवनशैली सहज हुन मद्दत पुगेको छ ।

३. स्वास्थ्य प्रवर्दनका लागि जीवनशैली परिवर्तन कार्यक्रम तथा योग

बजेट रु ३,००,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरणः

हाम्रो समाजमा बढ्दै गएका नसर्ने रोगहरु, व्यस्त र आधुनिक जिवनशैलीको प्रभावले ब्यक्तिगत तनाव व्यवस्थापन चुनौतीको रुपमा रहेको छ । आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वास्थ्य जीवनशैलीको माध्यमबाट उक्त चुनौतीहरुको न्यूनीकरण गर्न यो कार्यक्रम राखिएको थियो। स्वस्थ जीवनशैली प्रवर्दनद्वारा समुदायमा नसर्ने रोगहरुको न्यूनीकरण गर्ने यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालनः बागलुङ जिल्ला भित्र रहेका महिला/आमासमूह, नागरिक समाज, युवा तथा जेष्ठ नागरिक समुहलाई एक ठाउँमा बोलाइ आयुर्वेद सिद्धान्तमा आधारित स्वस्थ जीवनशैली र योग सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन बिधि सहितको बिषयबस्तु तयार गरी कार्यक्रम संचालन गरियो ।

सहभागी संख्याः २२३ जना

कार्यक्रम संचालन भएका स्थानहरुःताराखोला, बडीगाड गाउँपालिका, जमिनी नगरपालिका

तस्वीरहरुः

स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैली परिवर्तन तथा योग कार्यक्रम
स्थान: बडीगाड गाउँपालिका
मिति: २०७८ चैत्र २८ र २९ गते

स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैली परिवर्तन तथा योग कार्यक्रम
स्थान: जैमिनी -१
मिति: २०७९ असार २८ र २९ गते

प्रतिफल : स्वास्थ्य आयुर्वेद जीवनशैली सँग सम्बन्धित बढदो क्रममा चुनौतीको रुपमा रहेका नसर्ने रोगहरुको न्यूनीकरणमा टेवा पुगेको छ ।समुदायले स्वस्थ्य आयुर्वेद जीवनशैली सम्बन्धि जानकारी प्राप्त गरि अवलम्वन गरेको छ ।

४. कार्यालयको वेवसाइट निर्माण

विनियोजित रकम १५०,०००|-

पृष्ठभूमि/विवरणः

सूचनाकव वैज्ञानिक व्यवस्थापनले कार्यक्षमता वृद्धि गर्न मात्र नभई कार्यगत प्रभावकारीता समेत थप्ने हुँदा सूचना प्रविधि मैत्री सेवाको विकास अहिलेको अपरिहार्यता भएको छ ।कार्यालयको वेवसाइट निर्माण गरी सबै सूचना सहज रुपमा पाउने र दैनिक अपडेट गर्न यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

उद्देश्यः कार्यालयको सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई सफ्टवेयर प्रयोग गर संचालनमा ल्याउन ।

कार्यक्रम सञ्चालनः

सावजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन सहित) तथा गण्डकी प्रदेश कार्य संचालन निर्देशिका खर्चको मापदण्ड २०७५ (गण्डकी प्रदेश) अनुसार लागत अनुमान बनाई स्वीकृति पश्चात कार्य अगाडि बढाइ आवश्यक सामाग्रीहरुको सुची, स्पेसिफिकेसन र परिमाण तयार गरि कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गरी कार्यालयको वेवसाइट निर्माण गरियो ।खरिद गरिएका सामाग्रीहरु रुजु गरि दाखिला पश्चात भुक्तानी गरियो ।

प्रतिफलः वैज्ञानिक तरिकाबाट सुचनाको प्रयोगले सूचना प्रवाह छिटो छरितो भएको छ |

तस्विरः

ख) धौलागिरी आयुर्वेद औषधालयलाई कार्यालयलाई संघीय सरकारबाट प्राप्त शर्सत तर्फ बार्षिक कार्यक्रम र बजेटको अर्न्तगत सम्पादन गरेका कार्यक्रमको बिबरण

क . .सं	कार्यक्रम	शिर्षक	परिमाण	बजेट)रु . (हजारमा	बजेट खर्च	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति
१	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सम्वन्धी क्षमता अभिबृद्धि तालिम	२२५२२	१	१००००.	१००	१००००.	१००००.
२	जेष्ठ नागरिकको लागि स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवा कार्यक्रम(व्यवस्थापन खर्च)	२२५२२	१	२५००.	२५	१००	१००
३	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम सम्वन्धी समन्वयात्मक समिक्षा गोष्ठी	२२५२२	१	१२५००.	१२५	१००	१००
४	नागरिक आरोग्य कार्यक्रमनागरिक आरोग्य सेवा) केन्द्र स्थापना र जिल्ला नागरिक आरोग्य समित गठन	२२५२२	१	१,९१०	१५४७	९७	८१
५	मेडिकल सामाग्री,उपकरण तथा मेसिनरी औजार खरिद	२२५२२	१	५०००.	५०	१००	१००
६	विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम	२२५२२	१	८०००.	८०	१००	१००
७	निःशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर	२२५२२	१	१००००.	१००	१००	१००
८	पञ्चकर्मपूर्वकर्म कार्यक्रम/	२२५२२	१	५२०००.	२८५	७५	५५
९	स्वस्थ जीवन कार्यक्रम	२२५२२	१	७५००.	७५	१००	१००
१०	राष्ट्रिय आरोग्य दिवस तथा धन्वन्तरी जयन्ति,राष्ट्रिय योग दिवस,अन्तराष्ट्रिय योग दिवस	२२५२२	१	६०००.	६०	१००	१००
११	जडिबुटीबाट चूर्ण औषधी निर्माण	२२५२२	१	१००००.	१००	१००	१००
१२	आयुर्वेद संस्थालाइ औषधी तथा अन्य सामाग्री ढुवानी	२२५२२	१	५०००.	८	१००	१६
१३	स्तनपायी आमालाइ मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धवर्द्धक तथा अन्य औषधी वितरण कार्यक्रम	२२५२२	१	५०००.	५०	१००	१००
१४	प्रयोगशाला संचालन (अन्यसेवा शुल्क समेत)	२२५२२	१	३७०००.	३५०	१००	९५
१५	आयुर्वेद सम्वन्धी सूचनामूलक समाग्री उत्पादन,प्रकाशन तथा प्रशारण	२२५२२	१	७५००.	६६	१००	८७
१६	अनुगमन मूल्यांकन,निरिक्षण तथा समन्वय	२२५२२	१	७०००.	७०	१००	१००
१७	औषधी खरिद		१	१७००	१६९९	१००	१००
	कुल जम्मा		१७	५४६०	४७८९	९८	८८

४. बार्षिक लक्ष्य अनुसार सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरु

क) कार्यालयलाई प्रदेशबाट प्राप्त सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण

क्र स	कार्यक्रम शिर्षक	सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण	गरिएका प्रयासहरु	सम्पादन हुन नसकेका कारणहरु	कैफियत
१	२२५२२ (२.७.२२.७३)	पंचकर्म सेवा संचालनको लागि आधुनिक वाष्प स्वेदन यन्त्र खरिद	लागत अनुमान, स्पेसिफिकेसन तयार	कोभिड १९ को कारण	

ख) कार्यालयलाई संघीय सरकारबाट प्राप्त सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण

क्र स	कार्यक्रम शिर्षक	सम्पादन हुन नसकेका कार्यक्रमहरुको बिबरण	गरिएका प्रयासहरु	सम्पादन हुन नसकेका कारणहरु	कैफियत
१		संघीय सरकारबाट प्राप्त सबै कार्यक्रम सम्पादन भएको			

५. बिबिध

५.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं सेवा प्रवाहका सबल पक्षहरुः-

क्र.सं.	सवल पक्षहरु
१	पंचकर्म, अग्निकर्म, मर्म चिकित्सा, उपशय, निदान परिवर्जनम, स्वस्थ जीवनशैली आदि आयुर्वेद चिकित्साका पद्धतिहरुबाट नसर्ने रोग तथा दिर्घ रोगीहरुको रोग न्यूनिकरण र रोकथाममा सहयोग भएको छ । स्वास्थ्य प्रबन्धनात्मक योग र उपचारात्मक योगको प्रभाव सेवाग्रहिमा सकारात्मक ।
२	आयुर्वेद चिकित्सकहरू बाट बिरामी परिक्षण, उपचार र सेवाहरु पाउँदा सेवाग्राही संख्यामा वृद्धि	
३	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रबाट आयुर्वेद सेवा नपुगेको ३ स्थानीय तहहरुमा आयुर्वेद र योगका पुगेको।
४	सुचनामुलक सामग्रीको उत्पादन, प्रकाशन तथा प्रसारण एवं रेडियो, टेलिभिजन मार्फत अन्तर्वार्ता र कार्यक्रमबाट गुणस्तरीय आयुर्वेद सेवामा विश्वास बढेको र आयुर्वेदको भ्रमात्मक विज्ञापन विरुद्ध सचेतना

	फैलिएको छ ।
५	पन्चकर्म कार्यक्रम अन्तर्गतको स्नेहन, स्वेदन, जानुवस्ति, कटिवस्ति, शिरोधारा आदि आयुर्वेद चिकित्सा उपक्रमहरुको प्रभाव राम्रो ।
६	स्थानीय तह, स्वास्थ्य संस्थाको समन्वयमा स्तनपायी आमा सेवा, रसायन औषधी वितरण औषधालय र नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रहरुबाट संचालन हुदा आयुर्वेद सेवाको पहुच बढेको ।
७	सेवाग्राही र सरोकारवालाहरुमा स्थानिय स्तरमा पाइने जडिबुटीहरुको पहिचान, संरक्षण, महत्व तथा उपयोग गर्ने तरिका बारे जनचेतना अभिवृधि भएको ।
८	कोभिड संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणमा रोगप्रतिरोधात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आयुर्वेद औषधी र योगाभ्यास प्रभावकारी ।

५.२ कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्या, समस्या समाधानका उपाय तथा जिम्मेबार तह

क.सं.	क्षेत्र	कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आइपरेका समस्याहरु	समस्या समाधानका उपाय	जिम्मेबार तह
१		सबारीसाधन को कारण दुर्गम स्थानमा कार्यक्रम गर्न अपठ्यारो भएको	सवारी साधनको व्यवस्था/ खरिद	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
२		जडीबुटीबाट चुर्ण औषधी निर्माण गर्नको लागी भवन अभाव	कम्तिमा ४ कोठाको भवन बानाउन बजेट बिनियोजन	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
३		बजेट कम बिनियोजनको कारण कार्यक्रमहरुमा पैसा अपुग	कार्यक्रमहरुमा यथेस्ट बजेट विनियोजन	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
४		बत्ती नभएको बेला आयुर्वेद सेवा/प्रयोगशाला सेवा अवरुद्ध हुने गरेको	सोलार/इन्वर्टरको लागी बजेट बिनियोजन	प्रदेश सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
५		कर्मचारीहरुलाई नियमित तालिमको अभाव	प्रतेक वर्ष सबै कर्मचारीहरुको लागी क्षमता अभिवृद्धि हुने आयुर्वेदका विधाहरु, तथ्यांक, AHMIS, योग, आदिमा तालिमको व्यवस्था	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
६		थप सेवा विस्तारको लागी जनशक्ति अभाव	O & M सर्भे गरि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने	संघीय, प्रदेश सरकार

५.३ कार्यालयका नियमित बैठक

क्रस.	बैठक मिति	नियमित बैठकका मुख्य एजेन्डाहरु	गरिएका निर्णयहरु	जिम्मेबारी
१	२०७८/४/१२	औषधालयको सरसफाई एवं जडिबुटी रोपन तथा संरक्षण सम्बन्धमा	बिभिन्न किसिमका जडिबुटीहरु संकलन गरी परिसमा तथा गमलामा रोपन गर्ने, रोपेका बिरुवाहरुलाई नियमित मलजल गरी सरक्षण गर्ने र प्रतेक महिनाको अन्तिम शुक्रबार सबै कर्मचारी मिलि कार्यालय वरिपरी तथा परिसर सरसफाई गरी कार्यालय स्वस्छ, सफा र हराभरा राख्ने	
२	२०७८/५/१३	१.सेवा शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा, २. जेष्ठ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन सम्बन्धमा	१.कार्यालयबाट प्रदान हुने सेवाहरुलाई अझ प्रभवकारी बनाउन ओपिडी, प्रयोगशाला एवं आयुर्वेद सेवा कार्यक्रममा न्युनतम सेवा शुल्क सम्बन्धी निर्णयको लागी औषधालय संचालन तथा व्यवस्थापन समितिमा प्रस्ताब लैजाने, २. अंतराष्ट्रिय जेष्ठ नागरिक दिवस October 1 को उपलक्ष्यमा यहि असोज १५ र १६ गते तिरुपति बालाजीधाम, कुडुलेमा जेष्ठ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन गर्ने	
३	२०७८/६/२०	औषधी खरीद सम्बन्धमा	औषधी खरीदको लागि प्रचलित ऐन, कानुन तथा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम खरिद प्रकृया अगाडि बढाउने ।	
४	२०७८/७/१२	प्रथम चौमासिकको कार्यक्रम संचालन सम्बन्धमा	प्रथम चौमासिकमा संचालन तथा खारिद गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरु कार्तिक महिनाभित्र सम्पन्न गरी भुक्तानी दिने	
५	२०७८/८/०१	कार्यक्रम संचालन सम्बन्धमा	चौमासिकअनुसारको कार्यक्रमहरु मध्ये स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि जीवनशैली परिर्वतन तथा योग कार्यक्रम ताराखोला गा.पा., जेष्ठ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम गल्कोट न.पा. मल्ममा गर्ने र जडिबुटी सम्वन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम जैमिनी न.पा. तथा चौमासिक अनुसारको अनिवार्य दायित्व भित्रका कामहरुको भुक्तानि दिने	
६	२०७८/१०/१२	नागरिक आरोग्य केन्द्र स्थापना, संचालन सम्बन्धमा	यस आ.व. मा १ वटा नागरीक आरोग्य केन्द्र सथापना संचालन गर्नु पर्ने भएकोले स्थानीय पालिकाहरुका	

			जनप्रतिनिधि, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, को.ले.नि.का. र आयुर्वेद संस्था प्रमुखहरुको सहभागितामा आयुर्वेद सेवा सम्बन्धि समन्वयात्मक अर्धबार्षिक समिक्षा गोष्ठी संचालन गर्ने र उक्त गोष्ठीमा प्रस्ताब लगी अनुमोदन भएको स्थानमा केन्द्रको स्थापना गर्ने प्रकिया अघि बढाउने	
७	२०७८/११/०९	कार्यक्रम संचालन तथा भुक्तानी सम्बन्धमा	जिल्ला नागरिक आरोग्य समिती गठन, आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम, विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने र दोस्रो चौमासिक सम्मका अनिवार्य दायित्व भित्रका कामहरुको भुक्तानि दिने ।	
८	२०७८/१२/१३	नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्रको उदघाटन तथा वृहत निशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर संचालन सम्बन्धमा	यस आ.व. मा १ वटा नागरीक आरोग्य केन्द्र स्थापना संचालन गर्नु पर्ने भएकोले औषधालय संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको मिति२०७८।११।२३ को निर्णय बमोजिम बरेङ गा.पा. वडा नं. २ मा स्थापना गर्ने र उक्त दिन वृहत निशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शिविर संचालन गर्ने	
९	२०७९/०२/१६	फर्निचर खरिद सम्बन्धमा	सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम फर्निचर खरिद गरी भुक्तानी दिने निर्णय	
१०	२०७९/०३/१४	१. आयुर्वेद सेवा सम्बन्धि समन्वयात्मक बार्षिक समिक्षा गोष्ठी संचालन सम्बन्धमा । २. उत्कृष्ट औषधालय तथा नागरिक आरोग्य केन्द्र छनौट गरी प्रशंसा पत्र प्रदान गर्ने सम्बन्धमा ।	१. यस आ.व. सम्पन्न गर्नुपर्ने बाकि रहेका सबै कार्यक्रमहरु सम्पन्न गरी मिति २०७९/०३/३१ गते धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष श्री राजिव घिमिरेज्युको अध्यक्षता र जिल्ला समन्वय समिति प्रमुख ज्युको प्रमुख आतिथ्यतामा सरोकारवाला सबैको उपस्थितिमा धौलागिरी आयुर्वेद औषधालयमा आयुर्वेद सेवा सम्बन्धि समन्वयात्मक बार्षिक समिक्षा गोष्ठी संचालन गर्ने । २. यस आ.व. २०७८/७९ मा आयुर्वेद सेवा प्रदान गर्ने औषधालय र ना.आ. सेवा केन्द्रहरुमध्ये १/१ उत्कृष्ट औषधालय तथा नागरिक आरोग्य केन्द्र छनौट गर्न औषधालय संचालन तथा व्यवस्थापन समितिमा	

			प्रस्ताव लैजाने र छनौट भएका औषधालय र केन्द्रलाई मिति २०७९/०३/३१ गतेको आयुर्वेद सेवा सम्बन्धि समन्वयात्मक बार्षिक समिक्षा गोष्ठीमा प्रशंसा पत्र प्रदान गर्ने ।	

५.४ अन्य सम्पादित कार्यक्रमहरु (बार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट बाहेक)

- हरेक महिनाको अन्तिम शुक्रवार सबै कर्मचारीहरु मिलेर कार्यालय परिसर तथा वरिपरि सरसफाई गर्ने गरेको ।

- कार्यालय परिसर तथा गमलामा विभिन्न थरीका जडिबुटी रोपण गरीएको ।

- विश्व स्तनपान सप्ताहमा धौलागिरी अस्पतालमा र नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, ताराखोलाले स्वास्थ्य शाखाको सहकार्यमा स्तनपायी आमाहरुलाई स्तनपानको महत्वबारे जनचेतना जगाउनुको साथै शतावरी चूर्ण र दशमूल तेल वितरण ।

- ताजा स्थानीय जडिबुटीहरु संकलन गरी पंचकर्म र बिरामीको चिकित्सामा प्रयोग ।

- पत्रिकामा लेख, रचना प्रकाशन तथा रेडियो र टेलिभिजनमा सम्वाद तथा कार्यक्रम संचालन गरी स्वस्थ जीवनशैली सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गरेको ।

५.५ सिकिएका पाठहरु

१. कार्यक्रमको निरन्तरता र समय समयमा अनुगमन, निरीक्षण हुनुपर्ने ।

२. चौमासिक योजना अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न गर्नुपर्ने ।

३. कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाको बारेमा अभिमुखीकरण हुनपर्ने ।

४. समुदायको आवश्यकता अनुसारको कार्यक्रम बिनियोजन हुनुपर्ने ।

५. अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधिहरुको सुची परिमार्जन गरि औषधिहरु थप गर्नुपर्ने ।

५.६ कार्यकम कार्यन्वयन एवं सेवा प्रवाहका चुनौतीहरु

क्रसं.	चुनौतिहरु (बाह्य र आन्तरिक)
१	थप सुविधा र सेवायुक्त विशेषज्ञ सहितको प्रदेश स्तरीय आयुर्वेद अस्पताल नहुनु ।
२	कर्मचारीलाई तालिमको व्यवस्था कम हुनु ।
३	भौतिक पूर्वाधारको कमी हुनु साथै कर्मचारी आवास नहुनु ।
४	आयुर्वेद कार्यक्रमको बजेट न्युन हुनु ।
५	दुर्गम स्थानहरुमा कार्यक्रम संचालन गर्न जानको लागी सवारी साधन नहुनु ।

५.७ भावी कार्ययोजना

- बार्षिक कार्यक्रम कार्ययोजना अनुसारको समयमा सम्पन्न गर्ने ।
- क्षारसुत्र/ क्षारकर्म, जलौकावचारण सेवा संचालन ।
- फिजियोथेरापी सेवा संचालन ।
- संस्थागत योग(Corporate Yoga) संचालन ।
- महिला स्वयंसेविकाहरुलाई आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम ।
- तनाव व्यवस्थापन(Stress Management) सेवा संचालन ।
- ट्राफिक प्रहरीहरुलाई स्वाशप्रस्वास समस्या न्यूनीकरण (नश्य) कार्यक्रम ।

५.८ निष्कर्ष र सुझाव

दुर्गम स्थानहरुमा कार्यक्रम संचालन गर्न तथा अनुगमन, निरीक्षण एवं समन्वयको लागी चारपांग्रे सवारीसाधनको व्यवस्था ।

तलब भत्ता र अनिवार्य दायित्वमा बजेट बिनियोजन गर्दा हिसाब गरेर कार्यलयले पेश गरे अनुसार हुदा राम्रो ।

आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमहरुमा यथेस्ट बजेट बिनियोजन गरिनुपर्ने ।

६. अनुसूचीहरु

अनुसूची १

सम्पर्क नं: ०६८-५२००३१

प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय

Email: baglungzonal@gmail.com
web page : daabaglung.gandaki.gov.np

धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

गण्डकी प्रदेश, बागलुङ

नागरिक वडा-पत्र CITIZEN CHARTER

क्र.सं	उपलब्ध सेवा सुविधा	कोठा नं	कोठाको नाम	सेवा ग्राहीले पुर्याउनुपर्ने प्रमाण र प्रक्रिया	लाग्ने शुल्क	लाग्ने समय	जिम्मेवार शाखा तथा कर्मचारी	गुनासो सुन्ने अधिकारी	कैफियत
१.	बिरामीको नाम दर्ता	१	सोधपुछ/ नाम दर्ता	बिहान १०:०० बजे देखि २:०० बजे सम्म शुक्रबार १०:०० देखि १:०० बजे सम्म	नियमानुसारको शुल्क लाग्ने	तुरुन्त	सम्बन्धित शाखा/ कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
२.	स्वास्थ्य परिक्षण/ उपचार/परामर्श सेवा	२	चरक	नामदर्ता गरी स्वास्थ्य परिक्षण (OPD) शाखामा सम्पर्क गर्ने	नि: शुल्क	तुरुन्त	आयुर्वेद चिकित्सक/ स्वास्थ्यकर्मी	कार्यालय प्रमुख	
३.	प्रयोगशाला सेवा	३	प्रयोगशाला	बिहान १०:०० बजे देखि २:०० बजे सम्म शुक्रबार १०:०० देखि १:०० बजे सम्म	नियमानुसारको शुल्क लाग्ने		प्राविधिक कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
४.	पञ्चकर्म / पूर्वकर्म सेवा	४	पञ्चकर्म	स्वास्थ्य परिक्षण पुर्जा सहित पञ्चकर्म शाखामा सम्पर्क गर्ने	नियमानुसारको शुल्क लाग्ने	तुरुन्त	पञ्चकर्म शाखाका कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
५.	शल्य चिकित्सा सेवा	५	सुश्रुत	स्वास्थ्य परिक्षण पुर्जा सहित शल्य चिकित्सा शाखामा सम्पर्क गर्ने	नियमानुसारको शुल्क लाग्ने	तुरुन्त	शल्य कर्म शाखाका चिकित्सक/ प्राविधिक कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
६.	औषधी वितरण सेवा	६	वाग्भट	स्वास्थ्य परिक्षण पुर्जा सहित औषधी वितरण शाखामा सम्पर्क गर्ने	नि:शुल्क	तुरुन्त	सम्बन्धित शाखाका कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
७.	स्तनपायी आमा लाई स्तन्यवर्द्धक औषधी वितरण/ परामर्श सेवा	२ ६	चरक वाग्भट	जन्मदर्ता प्रमाण पत्र/खोप कार्डको आधारमा चिकित्सक/स्वास्थ्यकर्मीको सिफारिस अनुसार	नि:शुल्क	तुरुन्त	औषधी वितरण शाखा/ स्वास्थ्यकर्मी	कार्यालय प्रमुख	
८.	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सेवा	२ ६	चरक वाग्भट	ज्येष्ठ नागरिक खुल्ने परिचय पत्रका आधारमा चिकित्सक/स्वास्थ्यकर्मीको सिफारिस अनुसार	नि:शुल्क	तुरुन्त	प्राविधिक कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	
९.	योग सेवा	७	पतञ्जली	दैनिक बिहान ५:30 बजे देखि	नि: शुल्क	तुरुन्त	प्राविधिक कर्मचारी	कार्यालय प्रमुख	

अनुसूची २

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
					[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]			
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	(क)	[illegible]									
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
		[illegible]				[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	(ख)	[illegible]									
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
		[illegible]			[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
					[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	-
		[illegible]			[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]		[illegible]			[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	
(घ) [illegible] खर्च :						४७३४		३५८१.००	१००	७७	
(ङ) कार्यालय सञ्चालन खर्च :						५२७०		[illegible]	१००	९६	
(च) कुल जम्मा (क+ख+ग)						१०००४		[illegible]	९८	८८.३३	

डा. सरोज कुमार राय

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]
					[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]			
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

डा. [illegible] कुमार राय
[illegible]

७.तस्विरहरु:

Annual Health Review
२०७९ जेठ १५ गते नमुना कार्यालय र प्रदेश निजामती पुरस्कार ग्रहण

Annual Health Review
राष्ट्रिय आरोग्य दिवस तथा धन्वन्तरी जयन्ती
मिति: २०७८ कार्तिक १६ गते
स्थान: धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

Annual Health Review
राष्ट्रिय योग दिवस सप्ताह व्यापी कार्यक्रम
मिति: २०७८ पौष २५ देखि माघ १ गते सम्म
स्थान: धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

जिल्ला नागरिक आरोग्य समिति गठन कार्यक्रम
मितिः २०७८ फाल्गुण १० गते
स्थानः धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम
मितिः २०७८ फाल्गुण १३ देखि १५ गते सम्म
स्थानः धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

२४ औं राष्ट्रिय स्वास्थ्य सेवा दिवस
मितिः २०७८ फाल्गुण १५ गते
स्थानः धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम अभिमुखीकरण तालिम
मितिः २०७८ फाल्गुण १७ देखि २० गते सम्म
स्थानः धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

Annual Health Review

"आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी समन्वय र अर्धवार्षिक समिक्षा तथा योजना तर्जुमा कार्यक्रम"
मितिः २०७८/११/२२

Annual Health Review

नागरिक आरोग्य सेवा केन्द्र, बरेंग उद्घाटन
मितिः २०७८/१२/२४ गते

निशुल्क आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा स्वास्थ्य शिविर
स्थान: जेमिनी न.पा.-५, बिनामारे
मिति: २०७९/०३/०४ गते

Annual Health Review

अन्तराष्ट्रिय योग दिवस कार्यक्रम
मिति: २०७९ असर ७(जुन २१) गते
स्थान: धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय

Annual Health Review

"आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी समन्वय र वार्षिक समिक्षा तथा योजना तर्जुमा कार्यक्रम"
मिति: २०७९/०३/३१

धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय, बागलुङ

धौलागिरी आयुर्वेद

स्तनपायी आमा तथा मातृशिशु सुरक्षा कार्यक्रम
मातृशिशु सुरक्षार्थ, दुग्धवर्धक, पोषक तथा अन्य समस्याको लागि
शतावरी (कुरीलो) चुर्ण आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट निःशुल्क वितरण
स्तन्य बर्द्धक
पोषक
स्तनपान अमृत समान
प्रजनन क्षमता बढाउने (Aphrodisiac)
रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता(Immunity) बढाउने
आमाको पहिलो बिगौती दुध शिशुका लागि खोप हो । यसले बच्चाको रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता (Immunity) बढाउछ ।
शिशुहरुलाई कुपोषण जस्ता रोगहरुबाट बचाउछ ।
पेटको अल्सर
Osteoarthritis र Osteoporosis
कब्जियत (Constipation)
मानसिक तनाव (Anxiety)
मधुमेह (Diabetes)
क्यान्सर (Cancer)
ब्रोन्काईटिस (Bronchitis)
धौलागिरी आयुर्वेद औषधालय, गण्डकी प्रदेश, बागलुङ
सम्पादन : डा. सरोज कुमार राय